

Денисовець І.В. Ключові проблеми моральних цінностей сучасного суспільства крізь призму життя однієї родини (на матеріалі драми-викриття «Алхімія життя» Олександра Лук'яненка) // Матеріали за 9-а міжнародна научна практична конференція, «Новината за напреднали наука», - 2013. Том 30. Филологични науки. Софія. «Бял ГРАД-БГ» ООД – С.45-50.

Денисовець І.В.

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

**КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ
СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА КРІЗЬ ПРИЗМУ ЖИТТЯ ОДНІЄЇ
РОДИНИ (НА МАТЕРІАЛІ ДРАМИ-ВИКРИТТЯ «АЛХІМІЯ
ЖИТТЯ» ОЛЕКСАНДРА ЛУК'ЯНЕНКА)**

Одвічні пошуки й проблеми сутності людської душі спонукають нас до роздумів, що характеристика сучасності не може бути однозначною, оскільки аналізуються дуже суперечливі процеси, в надрах яких і визріває нова якість людського буття, народжується нове моральне обличчя світу, формуються інакші духовно-естетичні умови існування особистості. Світ динамічно змінюється на очах, залишаючи й в окремої людини, й у багатомільйонних мас відчуття драматизму, марних мрій і сподівань та болісних сумнівів. Руйнуються усталені соціально-економічні структури, стійкі форми міждержавних відносин, з'являються альтернативні, наслідком яких є нові проблеми моральних цінностей сучасного суспільства.

Мораль як квінтесенція духовності має охоплювати і пронизувати всю світобудову, а людина як ключова ланка ланцюга світового поступу повинна піднятися над власним егоїзмом споживання і наживи в ім'я гармонійної єдності з життя в усіх його багатоманітних проявах. А система моральних цінностей особистості, будучи орієнтиром у її духовному розвитку, багато в чому визначає й рівень усталеної моральної культури, що виявляє потребу

людини в доброзичливості, взаємоповазі, взаємопідтримці під час вирішення ділових, побутових та сімейних складних ситуацій.

Морально-духовні проблеми суспільства поставали лейтмотивом творчості багатьох митців, які розкривали їх у контексті історичної епохи, у якій народилися. І кожен з них вічні питання категорії добра і зла бачив по-різному: одні – у цілісному образі усього суспільства, інші – через долю окремої особистості своєї епохи, а дехто прагнув передати відгомін моральної кризи суспільства, зображаючи крах однієї родини. Останнім шляхом пішов молодий, але дуже талановитий письменник Олександр Лук'яненко, який у своїй драмі-викритті «Алхімія життя» крізь призму життя однієї родини і їхнього найближчого оточення розкриває історію сучасного суспільства.

Перша дія драми переносить читача у вітальню професора хімії, ерудованого викладача університету Алекса Говардса. Інтер'єр кімнати створює враження, що тут проживає інтелігентна, вишукана родина, але з перших сторінок твору стає зрозуміло, що цей дім абсолютно позбавлений затишку, сімейного тепла і любові дружини професора Хелен Говардс, яка через роки подружнього життя доходить висновку, що вона зовсім не була щасливою з чоловіком, і саме він зруйнував її молодість та квітучість: «Ти загубив моє життя, коли взяв за руку від мого батька біля вінця» [1, с. 25]. Стосунки між Алексом та Хелен настільки позбавлені і натяку на химерне відчуття кохання, що чоловіка абсолютно вже не дивує нахабна та аморальна поведінка розбещеної і ласої до наживи дружини: «Моя дружина – абсолютний нуль у господарстві. Вона скоріше заріже мене ножом, яким, за твоїми словами, приготувала мені сьогодні вечерю» [1, с. 9]. Те, що подружжя живе полярно окремими життями, стає нормою і не викликає жодного подиву у їхніх дітей та найближчого оточення. Алекс поринув у могутні хвилі науки і розчинився у своїх кар'єрних мріях, незважаючи на потужний збій у роботі мотора всього організму – серці: «Ти ж сам казав, що я самозакоханий недооцінений мрійник про Нобелівську премію з манією переслідування» [1, с. 11]. Проте Хелен Говардс не втрачає нагоди не тільки дошкулити чоловікові за гріхи його

молодості: «А ти кохав, на жаль, не мене. Окрім мене, у твоєму житті було ще дві коханки: твоя наука і ця нікчемна Ненсі, яка до цього часу ніяк не покине наше життя» [1, с. 25], але встигає крутити роман з Клайвом Гардінгом, який є колегою Алекса і постає доволі хитрим та амбіційним чоловіком.

Олександр Лук'яненко, на перший погляд, змальовує доволі банальну зраду, але якщо поринути у подальший вир подій, то стає зрозуміло, що Хелен не тільки прагне відчутти себе коханою і бажаною жінкою, але і поетапно розробляє план загарблення усіх фінансових заощаджень професора. Більше того, жінка у своїх намірах доходить до крайньої точки: підштовхує власну доньку до прямої участі у вбивстві...не батька, а виявляється абсолютно стороннього чоловіка, «тому якщо хочеш мати нормальне майбутнє, а не вийти на панель, то зробиш усе, що для цього знадобиться» [1, с. 37]. І знову обман: усе сімейне життя професор Говардс виховує свою дочку Еліс, а виявляється, що між ними і близько немає кровного зв'язку: «Він – не твій батько. Твій батько – Клайв... Коли я виходила заміж за Алекса, то вже була вагітною від його кращого друга» [1, с. 37]. Але і в цій ситуації професорську сім'ю, мов лавиною, накриває брехня, адже батько Еліс не Клайв, а детектив Річард Ловенталь, котрий брав безпосередню участь у змові та в операції «Вбивство професора Говардса».

Окрім непроглядної брехні, яка заповонила чорними тенетами стосунки між усіма членами інтелігентної родини, письменник порушує не старіючу з віками проблему батьків і дітей. Старша дочка Еліс не тільки не рідна по крові, але й морально-духовний аспект виховання вона не увібрала від жодного з батьків. Молода дівчина – точна копія своєї підступної матері: «Але, наскільки мені відомо, то, скоріше за все, і моя мати мені є мачухою... / Важко віритися, з нею Ви уже точно схожі, принаймні характерами / Може, і стала схожа. Як кажуть: З ким поведешся, від того і наберешся » [1, с. 42]. А ось син, Томас Говардс, принаймні у наукових прагненнях майже точна копія свого батька, проте вимальовується інша проблема – складність будувати щирі любовні стосунки з дівчатами: «Мій син Томас – нудний ботанік! Я клянусь себе, що

колись навчив його читати! Він скоріше заблукає поміж експонатами університетської бібліотеки, аніж знайде там собі дівчину» [1, с. 10]. Розумний, скромний син і розбещена, з вільними поглядами на мораль та життя дочка – вони, як і їхні батьки, створюють біполярність у сімейних стосунках, що призводить до порожнечі, нерозуміння, відштовхування один одного і відсутності будь-яких аспектів взаємопідтримки. Це гостра й актуальна проблема сучасного суспільства, коли, здавалося б, члени невеликої родини живуть зовсім паралельними, окремими життями, і точок перетину спільних інтересів просто обмаль.

Події драми розгортаються досить динамічно, і з кожною новою явою та наступною сторінкою дійові особи змінюють свої маски і показують справжнє ставлення один до одного: Люсі Тендерхарт, маючи посередній розум, прагне влаштуватися і в науковому, і в особистому житті, не докладаючи жодних зусиль; Френсіс Мак-Кінлі шукає фінансової наживи, зреалізовуючи свої брудні плани руками інших людей. Кожен шукає своїх зисків, прагне знайти місце під теплим сонцем слави, багатства, розкоші, проте майже у кожного плани зводяться до підступного вбивства Алекса Говардса і захоплення його фінансових статків. У двох наступних діях драми Олександр Лук'яненко майстерно демонструє, як одночасно у суспільстві і в житті однієї людини може співіснувати дружба і зрада, корупція і віддасть, справедливість та підступність. Проте цей чорний морок брехні та інтриг пронизує світло людей, які все ж зберегли моральність та духовність всупереч важким обставинам. У творі це Ненсі Грей – лікарка, яка до останнього боролася за життя Алекса Говарда і підтримувала життєву функцію його серця не лише пігулками, але й справжнім коханням, яке випромінює надію і дає сили, та Дороті Файнс – аптекарка, «наркотична фея», яка у вирі егоїзму та ницості світу змогла зберегти світлу і добру душу.

Пройшовши всі тортури та випробування, які влаштовувала доля та «близькі» люди, Алекс Говардс врятувався. Він залишається з жінкою, яка ніколи не полишала його у своєму кохання, навіть якщо фізично не була поруч.

Професор не прагне більше лаврів переможця, а хоче тихого і спокійного життя, алхімію якого так складно зрозуміти, адже «чаклуєш, мудруєш, але ніколи не знаєш, у кого в руках першою вибухне пробірка» [1, с. 93].

У своїй драмі-викритті Олександр Лук'яненко розкриває перипетії долі кожного героя, але вони неодмінно переплетені з життєвим шляхом кожного з оточення, адже дуже часто все залежить від обставин та випадків, які створюємо ми самі. Письменник у творі порушує одвічні проблеми, але гостро актуальні у сучасному суспільстві. Проблема любові і зради, розуміння між батьками і дітьми, прагнення наживи та збереження моральних якостей. Брехня, відданість, здатність прийти на допомогу чи принести себе в жертву, самовпевненість, думка про те, що ти могутніший за всіх і маєш владу над людьми – все це створює моральний портрет людини сучасного суспільства. І кожен із нас свідомо обирає ті чи ті потрібні для життя морально-духовні якості. Проте драма-викриття Олександра Лук'яненка морально-дидактичним змістом вчить одному незаперечному постулату: моральність і духовність – це любов, це вміння прийти на самопожертву заради близької людини, а нагорода за це обов'язково буде, головне не допустити суспільства, у якому діти продають батьків, кохання безслідно зникає через декілька років подружнього життя, а непереборне бажання грошової наживи і слави здатне підштовхнути людину переступити межу моралі і зазіхнути на людське життя.

Література:

1. Лук'яненко О.В. Алхімія життя : драма-викриття [Текст] / Олександр Вікторович Лук'яненко. – Полтава : Видавець Шевченко Р.В., 2012. – 96 с.